

Yttrande avseende Förslag till huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

att avge yttrande i enlighet med tjänsteskrivelse 2021-01-21

Sammanfattning

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-11-09 § 417 att skicka utredning om förslag till huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun på remiss till: barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden och servicenämnden, med svar senast 29 januari 2021. Vård- och omsorgsnämnden har fått anstånd beviljat till 9 februari 2021.

Underlag för beslutet

- Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-01-21 Yttrande avseende Förslag till huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun
- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut 2020-11-09 § 417
- Kommunkontorets tjänsteskrivelse 2020-11-05
- Måltidsutredning delrapport - Omvärldsanalys
- Måltidsutredning delrapport - Nuläget i Lund
- Måltidsutredning delrapport - Slutrapport
- Protokollsutdrag KS 2019-11-06 § 272
- Protokollsutdrag servicenämnden 2019-09-18 § 69
- Servicenämndens utredning avseende samlad måltidsorganisation 2019-08-08

Ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-11-09 § 417 att skicka utredning om förslag till huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun på remiss till: barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden och servicenämnden, med svar senast 29 januari 2021. Vård- och omsorgsnämnden har fått anstånd beviljat till 9 februari 2021.

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

Nämnderna ombeds¹:

Beskriva konsekvenserna för den egna verksamheten av de tre förslagen gällande måltidsorganisation:

A. samlad organisation

B. delad organisation

C. nuvarande organisation

Beskriva konsekvenserna av de föreslagna utvecklingsåtgärderna:

- uppdatering av kommunens kostpolicy
- utveckling av styrning, ledning, processbeskrivning och dialog mellan beställande nämnd och utförande nämnd
- översyn av prismodeller och beställningsrutiner
- kommungemensamt stöd
- ökad tillgänglighet till restauranger för pensionärer

Kommunkontoret har på uppdrag av kommunstyrelsen, tillsammans med berörda förvaltningar, gjort en utredning av kommunens arbete med mat och måltider. Syftet är att föreslå hur huvudmannaskapet för kommunens måltidsorganisation bör se ut. En sammanfattande bedömning är att ansvarsfördelningen i stort fungerar väl och är anpassad utifrån verksamheternas olika behov. Det finns dock behov av att tydliggöra ansvaret mellan beställande nämnder och utförande nämnd.

Utredningen föreslår ett samlat huvudmannaskap för kommunens måltidsorganisation. Bedömningen är att samordningsvinster, ökad likvärdighet, kvalitetsförbättringar och ett mer effektivt resursnyttjande därmed skulle möjliggöras. Förslaget innebär ett fokus på att utveckla styrning, ledning, processer och dialog mellan beställande nämnd och utförande nämnd för att förtydliga roller och ansvar.²

I utredningen lyfts det fram att den samlade bedömningen är att det inte finns behov av att ändra i organisationen eller ansvarsfördelningen gällande mat och måltider inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde.³

Utredningen har dock identifierat behov av långsiktigt arbete med kompetensutveckling avseende bla näring, livsmedelsval, matlagning och måltidssituationen för vård- och omsorgspersonalen. Det finns även behov av ökade möjligheter för seniorer 65+ att få tillgång till lunchrestaurang.⁴

¹ Kommunkontorets tjänsteskrivelse 2020-11-05

² Kommunkontorets tjänsteskrivelse 2020-11-05

³ Måltidsutredning delrapport - Nuläget i Lund sid 32

⁴ Måltidsutredning delrapport - Nuläget i Lund sid 33

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

Vård- och omsorgsförvaltningens måltidsverksamhet

En god måltidsverksamhet bedöms förebygga framtida behov av vård och omsorg.

Nuvarande organisation utifrån avtal med serviceförvaltningen

Vård- och omsorgsnämnden är huvudman för måltidsverksamheten avseende vård- och omsorgsnämndens brukare och seniorrestaurangerna. Vård- och omsorgsförvaltningen svarar för 57 av Lunds kommuns 249 registrerade kommunala livsmedelsanläggningar.⁵

Vård- och omsorgsnämnden har⁶ ett koncept med kyld mat i flerportionsförpackningar som slutbereds ute på avdelningarna på samtliga särskilda boenden i egen regi. Den kylda maten till seniorrestaurangerna ingår i samma avtal.⁷

Vård- och omsorgsförvaltningen tecknar på uppdrag av nämnden avtal med Måltidsservice. I avtalet regleras ambitionsnivå och pris på vad som beställs av Måltidsservice. Det sker utifrån avtalet regelbunden uppföljning och kvalitetsuppföljning i dialog mellan vård- och omsorgsförvaltningen och Måltidsservice.

Nuvarande avtal mellan vård- och omsorgsförvaltningen och Måltidsservice gällande kyld mat i flerportionsförpackningar löper ut 2022-01-15.

Vård- och omsorgsförvaltningens egen personal planerar utifrån brukarnas önskemål och kännedom om brukarnas preferenser måltidsmenyerna på enheterna. Personalen slutbereder de kylda måltidskomponenterna på enheterna. Förvaltningen arbetar för hög grad av brukarpåverkan och individanpassning. Utifrån att anpassa maten på särskilda boenden utifrån de äldres önskemål har vård- och omsorgsförvaltningen valt att **inte** samordna måltidsmenyn för samtliga förvaltningens särskilda boenden i intern regi. Utifrån serviceförvaltningens utbud av kylda måltidskomponenter anpassade för äldre planerar respektive enhet på boendena menyer med utgångspunkt från behov och önskemål från de brukare som bor på respektive enhet.

Serviceförvaltningen svarar även för leverans av varma luncher till daglig verksamhet (samma mat som skolan).

⁵ Serviceförvaltningens utredning 2019-08-08 sid 14

⁶ Voo nämnden beslut 2012-02-15 §11

⁷ Voo nämnden beslut 2012-12-12 § 146

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

Ny inriktning avseende måltider för äldre i ordinärt boende

I vård- och omsorgsförvaltningens utredning 2020-12-01 avseende mat i ordinärt boende för äldre drogs slutsatsen att förvaltningen bedömer att det framöver bör finnas flera alternativ för hur brukarens behov av stöd avseende måltid tillgodoses.

De alternativ kring måltiden som finns redan idag bör nyttjas bättre. Samhällsutvecklingen ska följas. Målet ska vara att förvaltningens brukare i ordinärt boende i möjligaste mån ska kunna nyttja samma tjänster som andra kommuninvånare. Det ökar den enskildes självständighet och möjlighet att påverka sin livssituation.

Vård- och omsorgsnämnden har 2020-12-16 § 107 beslutat att att ställa sig bakom en ny inriktning

avseende måltider för äldre i ordinärt boende:

Den som bor i ordinärt boende kan vid behov få stöd avseende måltiden på olika sätt. Vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att vård- och omsorgsförvaltningen succesivt bör arbeta för att förbättra måltidssituationen för äldre i ordinärt boende utifrån 4 huvudlinjer.

- Införande av behovsbedömd måltidsleverans till hemmet för en begränsad grupp äldre med behov av färdiglagade måltider.
- Matlagning i hemmet (insats sammansatt måltid) begränsas till en smalare målgrupp.
- Ökat fokus på att förebygga/motverka undernäring, genom anställning av dietist och genom att följa projektet. "Nollvision undernäring" m.m.
- Samarbeta med näringslivet för att öka tillgängligheten för äldre till det privata måltidsutbudet.

Konsekvenser nuvarande organisation

I utredningen lyfts det fram att den samlade bedömningen är att det inte finns behov av att ändra i organisationen eller ansvarsfördelningen gällande mat och måltider inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde.⁸ Vård- och omsorgsförvaltningen delar utredningens bedömning.

Vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att den nuvarande organisationen och ansvarsfördelningen mellan serviceförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen är väl fungerande.

Vård- och omsorgsförvaltningen har mycket goda erfarenheter av **nuvarande organisation** av förhållandet mellan vård- och

⁸ Måltidsutredning delrapport - Nuläget i Lund sid 32

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

omsorgsnämnden som beställande nämnd och servicenämnden som utförande nämnd.

Vård- och omsorgsförvaltningen är nöjd med kylmatkonceptet som kontinuerligt utvecklas i nära dialog mellan vård- och omsorgsförvaltningen och serviceförvaltningen. Förvaltningen har god erfarenhet av en nära och kontinuerlig uppföljning och dialog med serviceförvaltningen utifrån upprättat avtal avseende kylda måltidskomponenter, vilket ger god möjlighet för vård- och omsorgsförvaltningen att påverka kvalitet och kostnader. I Måltidsutredningens delrapport – Slutrapport, lyfts vård- och omsorgsnämndens och servicenämndens och dess verksamheter fram som ett gott exempel där det förs en kontinuerlig dialog kring kvalitet, kostnader, uppföljning och utveckling inom måltidsområdet.⁹

Vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att ett förtydligande av rollerna, **med utgångspunkt i nuvarande organisation**, är positivt.

Vård- och omsorgsförvaltningen ser dock behov av att med nuvarande organisation förbättra kompetensutveckling av vård- och omsorgsförvaltningens personal avseende måltidsfrågor. (Det lyfts även fram som ett utvecklingsområde i utredningen.)

Personal inom vård- och omsorg har ett brett spektra av arbetsuppgifter. För att vård- och omsorgspersonal ska ha möjlighet till ett professionellt förhållningssätt kring mat har förvaltningen behov av ett långsiktigt systematiskt arbete med kompetensutveckling. Det finns behov av stöd av serviceförvaltningen. Det finns behov av att säkerställa personalens kunskap kring näring och ätande och skapa en samsyn kring livsmedelsval, matlagning och måltidssituationen som helhet. Förvaltningen ska anställa en dietist vars arbetsuppgift delvis ska vara samverkan med serviceförvaltningen kring dessa frågor.

Vård- och omsorgsförvaltningen ser även behov av att med nuvarande organisation öka möjligheten för seniorer 65+ att äta lunch på kommunens skolrestauranger. (Det lyfts även fram som ett utvecklingsområde i utredningen.)

Möjlighet för seniorer att äta på restaurang bör finnas i alla kommundelarna. Förvaltningen ser positivt på att seniorrestauranger samordnas med skolrestaurangerna. Det är viktigt att möjlighet för seniorer att äta på skolrestauranger vägs in vid planering av byggnation av skolmatsalar.

⁹ Måltidsutredningens delrapport - Slutrapport sid 8

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

En satsning på dessa två utvecklingsområden bedöms förebygga framtida behov av vård- och omsorg. Det bedöms som ett sätt att möta det ökande antalet äldre i Lunds kommun.

Konsekvenser samlad organisation

I utredningen lyfts det fram att den samlade bedömningen är att det inte finns behov av att ändra i organisationen eller ansvarsfördelningen gällande mat och måltider inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde.¹⁰ Vård- och omsorgsförvaltningen delar utredningens bedömning.

I slutrapporten beskrivs samlad organisation som det nuvarande förhållandet mellan vård- och omsorgsförvaltningen som beställarnämnd och serviceförvaltningen som utförarnämnd.¹¹

Därmed kommenterar förvaltningen samlad organisation under rubriken nuvarande organisation ovan.

Konsekvenser delad organisation

En delad organisation bedöms innebära att serviceförvaltningens specialistkompetens skulle förloras. Förvaltningen ser ett stort behov av tillgång till serviceförvaltningens specialistkompetens avseende livsmedelslagstiftning, upphandling, mm.

Vård- och omsorgsförvaltningen bedömer inte att det skulle vara resurseffektivare med delad organisation där vård- och omsorgsförvaltningen skulle svara för större del av utförandet av måltider än idag. Det bedöms innebära att förvaltningen skulle få upphandla kylda måltidskomponenter externt. Det skulle även innebära att förvaltningen fick lägga betydligt mer resurser på kompetens och upphandlingsfrågor avseende måltider. Samordningsvinster avseende specialistkompetens bedöms med delad organisation minska för Lunds kommun som helhet.

Konsekvenserna av uppdatering av kommunens kostpolicy

Förvaltningen är positivt till en uppdatering av kommunens kostpolicy. Den bör tas fram i samverkan mellan berörda nämnder. Kostpolicy ska utgöra ett tydligt stöd och verktyg för kommunens verksamhet för att säkerställa en måltidsverksamhet av god kvalitet i Lunds kommun. Alla verksamheter som arbetar med mat och måltider ska kunna arbeta utifrån policyn i sin verksamhet.

¹⁰ Måltidsutredning delrapport - Nuläget i Lund sid 32

¹¹ Måltidsutredning delrapport – Slutrapport sid 3

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

Konsekvenserna av utveckling av styrning, ledning, processbeskrivning och dialog mellan beställande nämnd och utförande nämnd

Vård- och omsorgsförvaltningen har mycket goda erfarenheter av **nuvarande organisation** av förhållandet mellan vård- och omsorgsnämnden som beställande nämnd och servicenämnden som utförande nämnd.

Vård- och omsorgsförvaltningen tecknar på uppdrag av vård- och omsorgsnämnden avtal med serviceförvaltningen. I avtalet regleras ambitionsnivå och pris på vad som beställs av serviceförvaltningen/Måltidsservice.

Det sker utifrån avtalet regelbunden uppföljning och kvalitetsuppföljning i dialog mellan vård- och omsorgsförvaltningen och serviceförvaltningen.

Förvaltningen har god erfarenhet av en nära och kontinuerlig dialog med serviceförvaltningen utifrån upprättat avtal avseende leverans av kyllda måltidskomponenter till vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet. I Måltidsutredningens delrapport – Slutrapport, lyfts vård- och omsorgsnämndens och servicenämndens och dess verksamheter fram som ett gott exempel där det förs en kontinuerlig dialog kring kvalitet, kostnader, uppföljning och utveckling inom måltidsområdet.¹²

Vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att ett förtydligande av rollerna, **med utgångspunkt i nuvarande organisation**, är positivt.

Konsekvenserna av översyn av prismodeller och beställningsrutiner

Vård- och omsorgsförvaltningen är positiv till översyn av nuvarande prismodeller och beställningsrutiner med serviceförvaltningen.

Konsekvenserna av kommgemensamt stöd

I Måltidsutredningens delrapport – Slutrapport, lyfts vård- och omsorgsnämndens och servicenämndens och dess verksamheter fram som ett gott exempel där det förs en kontinuerlig dialog kring bla kvalitet och utveckling inom måltidsområdet.¹³

Vård- och omsorgsförvaltningen lägger stor vikt vid att kunna få ytterligare stöd av serviceförvaltningens specialistkompetens avseende måltidsverksamhet. Vård- och omsorgsförvaltningen vill lyfta fram nulägesrapportens beskrivning gällande förvaltningens kompetensbehov: Långsiktigt systematiskt arbete med

¹² Måltidsutredningens delrapport - Slutrapport sid 8

¹³ Måltidsutredningens delrapport - Slutrapport sid 8

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

kompetensutveckling tillsammans med måltidsservice för att säkerställa kunskap kring näring och ätande och skapa en samsyn kring livsmedelsval, matlagning och måltidssituationen som helhet för att personalen ska ha möjlighet till ett professionellt förhållningssätt kring mat. Utbildningarna bör ske strukturerat och med lång framförhållning för att öka personalen möjlighet att delta. Utbildningar kan med fördel genomföras digitalt.¹⁴

Vård- och omsorgsförvaltningen anställer 2021 en dietist, en avsikt är att utveckla samverkan med serviceförvaltningen avseende näringsriktiga måltider.

Vård- och omsorgsnämnden planerar införande av behovsbedömd måltidsleverans till hemmet för en begränsad grupp brukare i ordinärt boende med behov av färdiglagade måltider.¹⁵ Avsikten är att konceptet ska utvecklas tillsammans med serviceförvaltningen som föreslås svara för framtagandet av färdiglagade måltider som levereras till dörren. Serviceförvaltningen är positiv till att utveckla konceptet tillsammans med vård- och omsorgsförvaltningen.¹⁶

Kompetensutveckling avseende måltider av vård- och omsorgsförvaltningens personal bedöms som ett sätt att förebygga framtida behov av vård- och omsorg hos äldre i Lunds kommun.

Konsekvenserna av ökad tillgänglighet till restauranger för seniorer

Vård- och omsorgsförvaltningen ser behov av att med nuvarande organisation öka möjligheten för seniorer 65+ att äta lunch på kommunens skolrestauranger.

Förvaltningen bedömer att det är av vikt att öka den geografiska spridningen där äldre möjlighet att inta färdiglagade luncher i gemenskap. Möjlighet för seniorer att äta på restaurang bör finnas i alla kommundelarna. Förvaltningen ser positivt på att seniorrestauranger samordnas med skolrestaurangerna. Det är viktigt att möjlighet för seniorer att äta på skolrestauranger vägs in vid planering av byggnation av skolmatsalar. Ljudmiljön är ett område som särskilt bör uppmärksammas utifrån äldres behov.

Möjlighet att äta på skolrestauranger bedöms vara en viktig del av vård- och omsorgsförvaltningens arbete i att förebygga behov av framtida vård- och omsorgsinsatser. Då kommunens står inför ett

¹⁴ Nulägesbeskrivning sid 32

¹⁵ Vård- och omsorgsnämndens sammanträde 2020-12-16 § 107

¹⁶ Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-12-01

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

växande antal äldre bedöms det viktigt att tänka nytt för att resurserna ska räcka. Om befintliga lokaler i skolor kan användas till äldre för att även ge äldre möjlighet till luncher bedöms det vara ett gott nyttjande av resurser. Förvaltningen upplever att det finns efterfrågan från äldre. Förvaltningen har goda erfarenheter av samarbete med Järnåkraskolan avseende luncher till seniorer. Tex i Dalby finns idag ingen möjlighet för äldre i Dalby att kunna inta färdiglagade måltider i gemenskap. Det är en fråga som lyfts av kommuninvånare i Dalby. Men även i Lunds tätort finns behov av större geografisk spridning.

Ökad tillgänglighet till skolrestauranger för seniorer bedöms som ett sätt att förebygga framtida behov av vård- och omsorg hos äldre i Lunds kommun.

Föredragning

Vård- och omsorgsförvaltningen har mycket goda erfarenheter av **nuvarande organisation** av förhållandet mellan vård- och omsorgsnämnden.

I utredningen lyfts det fram att den samlade bedömningen är att det inte finns behov av att ändra i organisationen eller ansvarsfördelningen gällande mat och måltider inom vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde.¹⁷

I slutrapporten beskrivs samlad organisation som det nuvarande förhållandet mellan vård- och omsorgsförvaltningen som beställarnämnd och serviceförvaltningen som utförarnämnd.¹⁸ Därmed är förvaltningen positiv till slutsatserna i Slutrapport Utredning avseende huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun.

Vård- och omsorgsförvaltningen vill särskilt lyfta fram behovet av genomförande av två utvecklingsområden som tas upp i utredningen. Dels behovet av långsiktig kompetensutveckling avseende måltider för vård- och omsorgsförvaltningens personal. Dels behovet av ökad tillgänglighet till skolrestauranger för seniorer 65+. Genom att använda kommunens skolrestauranger skulle befintliga resurser kunna användas. **En satsning på dessa två utvecklingsområden bedöms förebygga framtida behov av vård- och omsorg hos äldre i Lunds kommun. Det bedöms som ett led i att möta det ökande antalet äldre.**

¹⁷ Måltidsutredning delrapport - Nuläget i Lund sid 32

¹⁸ Måltidsutredning delrapport – Slutrapport sid 3

2021-01-21

Diarienummer

VOO 2019/0547

Beredning

Vård- och omsorgsdirektören har ingått i styrgruppen för utredningen avseende huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser i detta läge.

Anna Borgius
Vård- och omsorgsdirektör

Birgitta Åkerson
Projektledare

Beslutet skickas till

För kännedom: Kommunstyrelsens arbetsutskott